

Anmeldelse

Af Beth Grothe Nielsen

Flemming Balvig og Britta Kyvsgaard: Kriminalitet og ungdom, Borgens forlag 1986.

Bogen indledes med et historisk perspektiv: Den evige bekymring for ungdommen. Ved citater fra skiftende kommissioner gennem de seneste 100 år får vi indblik i, hvorledes samfundets etablerede borgere (mænd) har fremhævet problemerne med usædelige, tilpasningsvanskelige og kriminelle unge (drengene) fra arbejderklassen med et ordvalg efter tidens sprogbrug, men med nogenlunde samme substans: hjemmet er kriminalitetens arnested.

Den store interesse for ungdomskriminalitet hænger ifølge forfatterne sammen med tre ting:

For det første det faktum, at unge talmæssigt fylder godt i såvel den officielle kriminalstatistik som i undersøgelser over selvrapporteret kriminalitet. For det andet, at næsten alle unge på et eller andet tidspunkt har begået kriminalitet – de fleste bagatelmæssig, og for det tredje, at man i den almindelige bekymring for, om ungdommen nu også bliver til produktive, stabile voksne, kan se ungdomskriminalitet som tegn på problemer i så henseende.

Forfatterne sætter ungdomskriminaliteten i samfundsmæssigt relief ved at sammenligne de traditionelle former med voksenkriminalitet som skattesvig, miljøkriminalitet etc. Ingen kan være i tvivl om, at voksenkriminaliteten er langt dyrere for samfundet, og forfatterne forsøger at sætte tal på. Således nævnes tallet 1 milliard kroner i tab på tyverier mod private sammenholdt med 10-20 milliarder på skatteunddragelse (der ikke altsammen er kriminelt) og 16 milliarder i omkostninger i forbindelse med arbejdsmiljøskader (der heller ikke altsammen er strafbart).

Set i dette perspektiv er det paradoksalt, at det i reglen er ungdomskriminalitet, der gøres til samfundets alvorligste kriminalitetsproblem, sådan som det også er tilfældet i den allerseneste politiske debat på området.

En anden måde at perspektivere ungdomskriminaliteten på er bogens beskrivelse af de passive unge, de unge, der aldrig har begået den mindste kriminelle handling. Det drejer sig mest om piger, der på stort set alle områder er isolerede og alene. Deres sociale baggrund ligner i øvrigt de stærkt kriminelle

drenges: fraskilte forældre med ringe eller ingen erhvervmæssig uddannelse. Det fremhæves, at passivitet og dermed forbunden ekstrem lovløshed ikke nødvendigvis er tegn på indre harmoni og veltilpassethed.

Tværtimod kan der være tale om endog store vanskeligheder i forbindelse med det rolleskift fra barn til voksen, der sker i denne periode.

De passive unges modsætning: de stærkt kriminelle, udgør kun ca. 5% af alle unge. Til gengæld står de for ca. 75% af den totale ungdomskriminalitet. De er næsten alle drenge, de har ofte et yderst problematisk forhold til skolen, de skændes mere med deres forældre end andre unge, og de holder sig mest muligt fra voksne. De har et højt aktivitetsniveau – også på andre områder end det kriminelle.

Bogen gennemgår en række teorier om årsagerne til (ungdoms)kriminalitet, og det fremgår, at der ikke er en simpel forklaring. Der er heller ikke noget enkelt svar på, hvordan kriminalitet forebygges. Som en blandt flere sammenfattende konklusioner af de mange undersøgelser omkring virkningen af straf og behandling fremhæves: Endnu er det ikke lykkedes at påvise, at de straffetlige indgreb (fængsler, bøder m.m.) har nogen kriminalitetsforebyggende effekt. Snarere er der en tendens til, at jo mere omfattende og indgribende, straffene er, desto større er sandsynligheden for en øget kriminel aktivitet. De lange og strenge straffe, f.eks. flerårige fængselsstraffe, har en mere uoprettelig skadelig virkning end f.eks. en betinget dom.

Bogen indeholder afsnit om ungdomskriminalitetens konsekvenser for omgivelserne og for de unge kriminelle selv. Det fremhæves, at de unges forældre er de mest hyppige ofre for ungdomskriminaliteten. I anden række kommer butikskæder og offentlige organer. I øvrigt er det de unge selv, der bliver ofre. Det gælder både for berigelseskriminalitet og især for voldskriminalitet. Angsten for kriminalitet – som fortrinsvis findes blandt dem, der sjældnest bliver ofre – betragtes som et problem i sig selv. Og det fremhæves, at den isolation, ressourcsevaghed og magtesløshed, som mange gamle føler generelt, giver grobund for angst i almindelighed, konkretiseret i frygt for kriminalitet, selv om de aldrig har været udsat for en kriminel handling.

I afsnittet om konsekvenserne for de unge kriminelle selv beskrives familiens, skolens, kammeraternes, de sociale myndigheders og retsvæsenets reaktioner. Det fremhæves, at reaktioner, der koncentrerer sig om selve afvigelsen, ofte vil give en negativ effekt i form af stemping eller stigmatisering og deraf følgende afvigeridentitet hos den, der stemples.

Bogen slutter med et afsnit om, hvordan et fremtidigt samfund uden kriminalitet mon kunne se ud. Tre samfundsformer nævnes: kontrolsamfundet, lighedssamfundet og nærhedssamfundet med en beskrivelse af, hvilke træk det er, der i givet fald kunne virke begrænsende på kriminaliteten. Der findes også en opskrift på, hvordan man kan lave undersøgelser over skjult kriminalitet.

Flemming Balvigs og Britta Kyvsgaards bog er udgivet i Borgens serie »80'ernes samfund«. Den er skrevet i et godt og enkelt sprog, den er overskuelig og velkomponeret i et smukt udstyr med mange illustrationer. Den er fortrinsvis baseret på forfatterens egne omfattende undersøgelser af ungdomskriminalitet i københavnske forstadskommuner, men den inddrager en mængde anden viden. Hertil kommer, at forfatterne hele vejen igennem stille og roligt sætter problemerne i relief, stiller relevante spørgsmål og giver masser af stof til eftertanke. Bogen burde være tvangslæsning for enhver (herunder især politikere), der beskæftiger sig med kriminalitet og forebyggelse heraf.

FORFATTEROPLYSNINGER

Beth Grothe Nielsen, lektor ved Institut for Proces- og Kriminalvidenskab, Aarhus Universitet, 8000 Århus C.

14. nordiske sociologkongres i Finland

Den 14. Nordiska Sociologkongressen äger rum i Tammerfors, den 21-23 augusti 1987.

Kongressen arrangeras av Sociologiska och socialpsykologiska institutionen vid Tammerfors Unviersitet och Westermarck Society, som är medlem av Det Nordiska Sociologförbundet. (Upplyningsvis kan meddelas att Nordiska Juristmötet äger rum i Helsingfors, den 19-21 augusti, vilket medför att det finns tillfälle att på samma resa förena nytta med nöje!)

Bland de olika grupperna på Sociologkongressen kommer det att finnas en grupp för Rättssociologi.

Intresserade kan vända sig till sekreteraren för arrangemangskommittén; Elisa Mikkola, Sociologiska och socialpsykologiska institutionen vid Tammerfors Universitet, P.O. BOX 607, SF-33101 Tampere 10, FINLAND, telefon 931-156 111.

6. nordiske kvinnejuristmøte i Norge

holdes 27.-30. august 1987

på Sanner Turisthotell, Hadeland (litt nord for Oslo).

Tema: Kvinneperspektiv på strafferetten.

De nordiske kvinnejuristmøtene har vært holdt med 2-3 års mellomrom, og er et forum for kontakt mellom nordiske kvinnelige jurister og for diskusjon av aktuelle faglige spørsmål som har kvinnepolitisk interesse. Samtidig skjer det en utveksling av erfaringer og ideer mellom teoretikere og praktikere. Temaet denne gang er kvinner og straff - kvinnen som offer og kvinnen som lovbrøyer.